

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana

T: 01 428 40 00
F: 01 428 47 33
E: gp.mnz@gov.si
www.mnz.gov.si

VSEM OBČINAM

SKUPNOSTI OBČIN SLOVENIJE

ZDRUŽENJU OBČIN SLOVENIJE

ZDRUŽENJU MESTNIH OBČIN
SLOVENIJE

Številka: 2143-47/2015/542 (11-02)
Datum: 9. 3. 2016

Zadeva: Pismo občinam

Spoštovane županje n župani, spoštovane občanke in občani,
spoštovane prebivalke in prebivalci Republike Slovenije,

neizogibno dejstvo je, da se celotna Evropa in posledično tudi Slovenija sooča z največjim humanitarnim in hkrati varnostnim izzivom po drugi svetovni vojni - z najbolj množičnim prihodom migrantov do sedaj.

Izjemno povečani migracijski pritiski so v prvi vrsti nastali kot posledica vojn in sistematične destabilizacije Bližnjega Vzhoda v zadnjih letih. Tako so migranti v želji, da bi rešili svoja življenja in življenja svojih otrok, bili prisiljeni zapustiti vojno prizadeta območja. Tem migrantom pa so se na poti do Evrope pridružili tudi ljudje, ki svoje domove zapuščajo v želji po boljšem življenju t.i. ekonomski migranti. Kljub temu, da gre v obeh primerih za ljudi v stiski, moramo med njimi znati ločiti. Namreč, prva skupina migrantov ima po nacionalni zakonodaji in mednarodnem pravu pravico zaprositi za mednarodno zaščito in to so hkrati ljudje, ki smo jim po zakonu dolžni zagotoviti pomoč. Naj ob tem poudarim, da velika večina migrantov ne želi ostati v Sloveniji, ampak želijo pot nadaljevati v druge članice EU. To pomeni, da je Slovenija kljub vsemu še vedno predvsem tranzitna država na t.i. balkanski migracijski poti.

Vlada Republike Slovenije razmere že vseskozi pozorno spremlja, načrtuje in ustrezno nadzira, varnost tako prebivalcev RS kot tudi migrantov pa postavlja na prvo mesto. Tako je vlada po oceni dogajanj in razmer v prvem migrantskem valu, ki je šel preko Srbije in Madžarske, pravilno predvidela, da se drugi val lahko prelije v Slovenijo preko Hrvaške in se nanj tudi ustrezno pripravila. S tem je že 1. septembra 2015 seznanila tudi pristojni Odbor Državnega zbora, ki je predlagal, da naj Republika Slovenija trenutno migrantsko krizo obravnava kot humanitarno krizo in v vseh postopkih ravna skladno z evropskimi načeli solidarnosti. Ker se vsi zelo dobro zavedamo, kakšne posledice imajo lahko širjenje neresnic in posledično strah pred neznanim, Vlada RS ravno tako vseskozi o vseh dogodkih, povezanih z migracijskimi pritiski in sprejetimi ukrepi redno obvešča javnost, združenja, Državni zbor in lokalne skupnosti.

Prvi, manj obsežen migracijski val, je Republiko Slovenijo dosegel sredi septembra 2015. Oktobra pa se je, kot pričakovano, preusmeril in intenzivneje zajel tudi našo državo. Slovenska Vlada je kljub začetnim težavam s pomočjo varnostnih sil in učinkovitimi organizacijskimi ukrepi uspela razpršeno prehajanje meje zajezi, zmanjšati število migrantov, ki so prečkali Slovenijo in imeti razmere, kot že povedano, ves čas pod nadzorom. Zato lahko z gotovostjo trdim, da je bila Vlada RS na povečan prihod migrantov dobro pripravljena, da je bil migracijski tok preko Slovenije ves čas pod nadzorom in da nam je bilo prvo vodilo pri našem delovanju zagotavljanje varnosti prebivalcev Slovenije ter preprečevanje dogodkov, ki bi kakorkoli vplivali na razmere in normalno življenje lokalnih prebivalcev. To pa bo naše vodilo tudi v prihodnje. Še več, z aktivnim usklajenim delom vseh pristojnih, smo razmere pripeljali do točke, ko kljub velikim pritiskom na južni meji Evropske unije, v Slovenijo vstopi le še nekaj sto migrantov dnevno, ki v zelo kratkem času odidejo naprej v Avstrijo.

V tej točki bi želel vnovič poudariti, da Slovenijo pri obravnavi migrantov zavezujejo mednarodne obveznosti in nacionalno pravo, da ponudi zaščito tistim, ki so do nje upravičeni in zavrne vstop vsem, ki ne izpolnjujejo pogojev za vstop ali bivanje na njenem ozemlju. To pomeni, da je Slovenija dolžna spoštovati Ženevsko konvencijo o beguncih, ki po 64 letih obstoja še vedno predstavlja temelj zaščite beguncev po svetu, ter Ustavo Republike Slovenije, ki ščiti in zagotavlja dostop do mednarodne zaščite v Republiki Sloveniji. Obenem pa je dolžna spoštovati in izvajati evropski pravni red in nacionalno zakonodajo in v skladu z Zakonikom o Schengenskih mejah striktno izvajati postopke na meji. Seveda ima pri tem Slovenija v skladu s to isto zakonodajo diskrecijsko pravico, da se odloči, katere ljudi bo spustila na svoje ozemlje iz humanitarnih razlogov. Če povzamem, je Vlada torej ves čas povečanega prihajanja migrantov strogo spoštovala vse mednarodne zaveze in nacionalno zakonodajo.

To, da večina prebivalcev Slovenije ni niti občutila, da je Slovenijo prečkalo skoraj pol milijona ljudi (izjema so seveda kraji ob meji v prvih dneh begunskega vala), je dokaz, da je Vlada svoje delo opravila sistematično in več kot dobro, nikakor pa to ne kaže na ignoranco Vlade ali njeno improviziranje, kot želijo prikazati nekateri. Pri tem moram izpostaviti prizadevanja vseh resorjev, ki so aktivno vključeni v delo operativne skupine, zlasti Ministrstva za notranje zadeve in Policije, Uprave RS za zaščito in reševanje, Civilne zaščite Slovenske vojske, Ministrstva za zdravje, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za zunanje zadeve, Kabineta predsednika vlade, Ministrstva za gospodarstvo in druge.

Migracije so nekaj, česar ne more reševati ena država sama. To je kompleksen pojav, ki zahteva tesno sodelovanje vseh držav na migracijski poti in zahteva enotno, usklajeno ter odločno ukrepanje. Ker evropskih rešitev (še) ni, oz so te pogosto počasne in še vedno premalo učinkovite, je Vlada Republike Slovenije prevzela iniciativo in sprejela določene ukrepe na nacionalni ravni, močno pa se je angažirala tudi na mednarodnem področju in z močnimi političnimi naporii dosegla nekaj ključnih prebojev. Cilj vseh teh ukrepov pa je seveda obdržati situacijo pod nadzorom, da se migrantski tok ne razlije in da se še naprej ohranja varnost državljanov Republike Slovenije na najvišji možni ravni.

Na nacionalni ravni je Slovenija sprejela vrsto ukrepov, da so razmere pod nadzorom in da je življenje v Sloveniji še vedno zelo varno.

Ko je bilo jasno, da se lahko močno poveča število prosilcev za mednarodno zaščito, je Vlada aktivirala del kontingentnega načrta, ki ga je na predlog Ministrstva za notranje zadeve sprejela že julija 2015. To je preventivni načrt države, kako se odzivati z zagotavljanjem nastanitve in oskrbe pri povečanem številu prosilcev za mednarodno zaščito.

Nato je Vlada za varovanje državne in zunanje schengenske meje s Hrvaško angažirala vojsko, ki je v prvi fazi skrbela predvsem za logistično pomoč Policiji. Na predlog Vlade je Državni zbor

sprejel aktivacijo novega 37a. člena Zakona o obrambi, ki daje vojski začasno nekatera pooblastila Policije. Ta omogočajo vojski v sodelovanju s policijo zagotoviti učinkovit fizični nadzor nad začasnimi tehničnimi ovirami za varovanje schengenske meje, preprečevati uničevanje slednjih in preprečevati nedovoljeno prehajanje državne meje. Prav tako pa bo vojska pomagala Policiji tudi s kadrovskega vidika, da bo slednja lahko opravljala redne naloge v notranjosti države in s tem še naprej zagotavljala varnost prebivalcev Republike Slovenije.

V tem času je Vlada s pomočjo vojske postavila začasne tehnične ovire na meji s Hrvaško, v dolžni okoli 160 kilometrov. Te so postavljene glede na oceno tveganja in sicer zgolj na določenih izpostavljenih odsekih meje, kjer je možno pričakovati povečan pritisk migracijskega vala. S tem je Vlada zaostrovala ukrepe na zeleni meji s Hrvaško in preprečila, da bi se migrantski val nenadzorovano prelival v Slovenijo.

Da bi odločanje v postopkih mednarodne zaščite potekalo hitreje, je Vlada sprejela seznam varnih izvornih držav. Na seznam je uvrstila Albanijo, Alžirijo, Bangladeš, Bosno in Hercegovino, Črno goro, Egipt, Kosovo, Makedonijo, Maroko, Srbijo, Tunizijo in Turčijo.

Prav tako je Vlada sprejela ukrepe za stopenjsko intenziviranje poostrenega nadzora zunanje schengenske meje, s tem da je omejila organizirane prevoze migrantov, policija pa na meji dosledno zavrača vse, ki ne izpolnjujejo pogojev za vstop in prihajajo iz varnih izvornih držav. Vstop dovoli samo osebam, ki izrazijo namero vložiti prošnjo za mednarodno zaščito v Nemčiji, Avstriji ali pri nas. Vsakega migranta obravnava individualno in dovolili vstop iz humanitarnih razlogov osebam (po 5.(4)(c) členu Zakonika o schengenskih mejah), ki ne izhajajo iz varnih izvornih držav, katerih državljanstvo ni sporno ter izkazujejo predhodno registracijo o potovanju po t.i. balkanski poti.

Trenutno je Policija močno omejila prihode vlakov. Na dan sprejme le še nekaj sto migrantov, če sploh. Vendar bi želel poudariti, da pri tem ne gre za kvote, temveč le za okvirno število migrantov, ki jih Slovenija lahko z razpoložljivimi kapacitetami obravnava, pri tem pa spoštuje vse mednarodne zaveze in nacionalno zakonodajo. V prihodnjih dneh bo slovenska policija prihode vlakov z migranti popolnoma ustavila, saj so se voditelji držav EU na zadnjem srečanju strinjali, da se mora migracijsko pot preko Zahodnega Balkana zapreti. Zato lahko pričakujemo povečan pritisk ilegalnih migracij na slovensko-hrvaški meji. Zeleno mejo policiji trenutno pomaga nadzorovati okoli 200 pripadnikov Slovenske vojske, ki do zdaj še niso uporabili pooblastil, ki jim jih omogoča novi 37a. člen Zakona o obrambi. Te enote bomo po potrebi okrepili, če bi se izkazalo, da se pritisk ilegalnih migrantov kljub vsem dogovorom in odločitvam na EU ravni nadaljuje in tako izvajali popoln schengenski nadzor.

Kot dopolnitev tem ukrepom je v obravnavi v Državnem zboru tudi novela Zakona o mednarodni zaščiti, ki bo v določenih primerih še povečala učinkovitost postopkov mednarodne zaščite v skladu z evropskim pravnim redom, v pripravi pa je tudi novela zakona o nadzoru državne meje, pa tudi uredba, s katero bi določili način obračunavanje odškodnin na zemljiščih, preko katerih so postavljene začasne tehnične ovire.

Ministrstvo za notranje zadeve bo še naprej izvajalo programe vključevanja, ki so se izkazali kot učinkoviti (npr. celostna pomoč pri vključevanju, učenje slovenskega jezika, psihosocialna pomoč), ki jih bodo izvajale nevladne in druge organizacije v lokalnih okoljih.

Moč je razbrati, da vlada vseskozi intenzivno vlaga napore v uspešno soočanje z migracijskimi izzivi. Hkrati pa v ozadju nacionalnih ukrepov potekajo zelo intenzivni politični napor na mednarodni ravni, ki so nujni, če želimo doseči konsistentno in uspešno sodelovanje vseh držav na t.i. balkanski poti. Vpeti smo v kaskadno verigo in že dlje časa je več kot jasno, da je

rešitev vprašanja možna le s tesnim sodelovanjem vseh akterjev na poti in z dosledno izmenjavo informacij.

Zato je bil na pobudo Slovenije že oktobra lani sklican mini vrh EU – Zahodni Balkan. Hkrati je ravno Slovenija tista, ki je prva začela ustavljati migracijski tok. Tako je sprožila verižno reakcijo navzdol, da so nekatere države na tej poti sledile njenemu zgledu. Pri tem gre še posebej izpostaviti napore Makedonije, ki tudi s pomočjo slovenskih policistov opravlja to nalogo na meji z Grčijo. Pomembna je tudi pobuda predsednika Vlade dr. Mira Cerarja, ki je v pismu Evropski komisiji predlagal, da bi se okrepile aktivnosti na meji med Grčijo in Makedonijo. Evropska komisija tega sicer ne vidi kot evropsko rešitev, je pa veliko držav članic Evropske unije bilateralno ponudilo pomoč Makedoniji.

Ministrica za notranje zadeve je dnevno v stiku s kolegico iz Avstrije, s katero se obveščata o vseh aktivnostih ter usklajujeta in dogovarjata vse ukrepe, da ne bi prihajalo do presenečenj. Prav tako se je ministrica za notranje zadeve srečala z novim ministrom s Hrvaške, generalni direktor policije pa se redno udeležuje pogostih srečanj šefov policij ob t.i. balkanski poti, ki se dogovarjajo o praktičnem izvajanju rešitev, sprejetih na višjih ravneh. Ravno na podlagi dolgotrajnih prizadevanj ministrice za notranje zadeve je prišlo do pomembnega napredka v sodelovanju z Republiko Hrvaško.

Ko govorimo o soočanju z migracijami pa je prav, da se dotaknemo tudi vprašanja financiranja in tudi tukaj razjasnimo negotovosti. Slovenija je za del svojih aktivnosti pridobila evropska sredstva, tako je bila do konca februarja prejeta nujna pomoč EU iz dveh skladov v višini okoli 11 milijonov evrov. Prav tako pa smo prejeli pomoč UNHCR, drugih mednarodnih organizacij in držav. Strokovne službe pa so pripravile že novo prijavo za pridobitev evropskih sredstev, ki nam bodo omogočena od aprila dalje. Naj izkoristim to priložnost in še enkrat poudarim, da so vsi stroški, ki nastajajo zaradi migracijskega vala in obravnave migrantov strošek države, zato bo Vlada Občinam povrnila vse morebitne stroške.

Aktivnosti Vlade so intenzivne in razgibane, predvsem pa številne. Vsi napor Vlade pa ne bodo imeli pravega učinka brez vzajemnega sodelovanja z lokalnimi skupnostmi. Predstavniki Vlade smo imeli v zadnjih pol leta več kot 70 sestankov s predstavniki lokalnih skupnosti, udeleževali smo se sej Državnega zbora in Državnega sveta, kjer so prisotni tudi predstavniki lokalnih skupnosti. Večkrat smo sodelovali tudi na sestankih predsedstva Skupnosti občin Slovenije. Sodelovanje z lokalnimi skupnostmi je zagotovljeno tudi z osebnimi obiski in pogovori vladnih predstavnikov s predstavniki lokalnih skupnosti. Kot sem že omenil, javnost vseskozi redno informiramo. Tako smo do sedaj organizirali številne tiskovne konference, z javnostjo redno komuniciramo preko spleta in socialnih omrežij, odgovorili pa smo tudi na več kot 60 poslanskih vprašanj na temo migracij. V naslednjem obdobju bomo še dodatno okrepili sodelovanje z lokalnimi mediji.

Ne morem mimo dejstva, da največ zaskrbljenosti v javnosti sprožajo objave lokacij sprejemno-namestitvenih centrov. Naj spomnim, da se je Slovenija na srečanju voditeljev držav ob zahodno-balkanski poti, ki ga je sklical predsednik Evropske komisije oktobra lani, zavezala, da bo stalno ohranjala nastanitveno kapaciteto za 9.000 oseb, čeprav jih nikoli ne bi potrebovali.

Dogovore in zaveze je treba spoštovati, saj to predstavlja našo kredibilnost v tujini. Zato ves čas poteka postopek iskanja možnih lokacij in njihova analiza, prioritete pa se določajo na podlagi trenutnih razmer in tudi lokacij sprejema, ki jih določa Avstrija. 5. februarja 2016 smo tako ponovno objavili vabilo k oddaji informativnih ponudb za najem poslovnih prostorov in zemljišč za nastanitev oseb oz. za postavitve začasnih montažnih objektov. Razmere so se v zadnjih dneh močno spremenile. V Slovenijo vstopa zelo majhno število oseb, še manjše jih začasno do odstranitve ostane pri nas. Zato menimo, da je pretirana zaskrbljenost odveč. Poudarjam, da

Vlada iskreno razume skrb lokalnega prebivalstva, vendar do sedaj ni bilo incidentov z migranti, ki bi kakorkoli vplivali na življenje lokalnih prebivalcev. Ravno tako, kot sem že večkrat omenil, je zagotavljanje varnosti prioriteta Vlade, hkrati pa smo dolžni upoštevati tudi mednarodne zaveze in nacionalno zakonodajo. Zato skuša imeti nameščene tujce, ki so v postopku vračanja v izvirne države ali države tranzita, čim bolj pod nadzorom. Vendar pa slovenska zakonodaja ne dopušča popolne omejitve gibanja, zato tega zagotovila Vlada lokalnemu prebivalstvu v tem trenutku ne more dati, razen v primerih, ko policija lahko začasno (do največ 48 ur) omeji gibanje zaradi razlogov javnega reda in miru ter zagotavljanja varnosti. Za to pa morajo biti izpolnjeni konkretni zakonski pogoji. Seveda pa si Ministrstvo za notranje zadeve močno prizadeva, da bi se zakonodaja spremenila tudi v tej smeri, da bi v bodoče taka zagotovila dali vsem prebivalcem krajev, kjer so sprejemno-namestitveni centri.

Pri določitvi lokacij si prizadevamo doseči optimalno strukturo centrov in lokacij za sprejem in namestitvev, tako z logističnega in finančnega vidika kot tudi z vidika sprejemljivosti za lokalno skupnost. Tako kot javnost tudi ves čas migrantske krize o vseh ukrepih redno obveščamo tudi občine, ki so obremenjene z begunsko problematiko ter skrbimo za izmenjavo mnenj in usklajevanje stališč z lokalno skupnostjo. Zato poleg rednih srečanj z lokalnimi skupnostmi že od septembra 2015 dalje objavljamo seznam možnih lokacij na spletni strani Ministrstva za notranje zadeve, ki se ga sprti posodablja.

Pri oceni ustreznosti lokacije se upošteva varnostni vidik, ki ga je obravnavala krajevno pristojna policijska enota. Poleg tega je treba pretehtati tudi ukrepe za zagotovitev ustrezne varnosti (npr. namestitvev ustrezne ograje, kot je bilo to potrebno v primeru Šentilja, da se je zagotovila varnost železniškega prometa, ki poteka v neposredni bližini itd.). Strokovne službe proučijo priporočila inšpekcijskih služb, ki so nastala na podlagi ogleda objekta in ocene potrebnih ukrepov. Ko objekt prestane vse te faze pozitivno, se v zadnji fazi preveri še oceno stroškov in izvedljivosti.

Zaradi strategije »zmanjševanja migrantskega toka« in spremenjenih razmer in lokacij prevzema migrantov, ki jih določa Avstrija, se tudi prioritete pri objektih menjajo. Ker menimo, da ima javnost pravico biti seznanjena z vsemi razpoložljivimi dejstvi in s popolnimi informacijami ter si na tej podlagi ustvariti stališče, bomo tudi v prihodnje sprti obveščali o odločitvah glede možnih lokacij.

Seveda se Vlada pri tem zavezuje, da bo ne glede na lokacijo centrov najprej poskrbela za varnost svojih državljanov in državljanek. zaradi dokazanih napačnih informacij in dezinformacij pozivamo tako vodstva občin kot posamezne občanke in občane, da se neposredno pisno obračajo na pristojne državne organe, zlasti Ministrstvo za notranje zadeve, kjer bodo dobili vse relevantne in predvsem zanesljive informacije. Tako bomo preprečili načrtno dezinformiranje in povzročanje dodatne zaskrbljenosti.

Če bo zahodno-balkanska migracijska pot zaprta in bodo ilegalnem migracije v obvladljivem obsegu, bomo lahko kmalu tudi racionalizirali število sprejemno-nastanitvenih centrov in prilagodili delo novim okoliščinam. Glede na število prosilcev za mednarodno zaščito bomo verjetno morali poskrbeti predvsem za ustrezno oskrbo v Azilnem domu, Centru za tujce in izpostavah, druge lokacije pa bomo lahko postopoma zaprli. Seveda ob pogoju, da bo zahodno-balkanska migracijska pot zaprta. Glede teh vprašanj bomo v kratkem sklicali tudi ustrezen delovni sestanek županov oz. predstavnikov občin.

Naraščanje nestrpnosti v Sloveniji je problem, ki žal dobiva vse večje razsežnosti, zato se moramo nemudoma lotiti odkrivanja in odpravljanja vzrokov za takšno stanje. Rešitev je predvsem v ustvarjanju pozitivnega družbenega ozračja, spodbujanju medsebojnega spoštovanja in strpnosti, predvsem pa v spoštovanju pravil pravne države.

Slovenija leži na migracijski poti in se z nje žal ne more premakniti. Lahko pa naredi vse, da bo migracijski val kontroliran in pod nadzorom ter da bo čim manj moteč za lokalno prebivalstvo. Zato pozivamo vse državljane in državljanke Republike Slovenije, da pomagajo po svojih najboljših močeh. V mnogih občinah ta pomoč že poteka, prebivalci pa so migrante sprejeli kot priložnost in ne grožnjo. Celotna vlada se zavezuje, da bo razmere še naprej obvladovala s strpnimi pogovori in učinkovitimi rešitvami. Predstavniki Vlade bodo še naprej vedno na voljo, da odgovorijo na vsa vprašanja tako prebivalcev kot vodstvom občin. Zato Vlada pričakuje od občin, da ji bodo pomagale pravilno informirati lokalno prebivalstvo o statusih, ki jih pridobijo begunci in o pravicah, ki izhajajo iz posameznega statusa, želeli pa bi predstaviti tudi zgodbe integriranih beguncev s pozitivno izkušnjo.

V nadaljevanju navajamo tudi nekaj spletnih virov, ki vam bodo morda v pomoč: ključne informacije v zvezi z aktualnimi migracijami lahko najdete na spletnem mestu Ministrstva za notranje zadeve <http://www.mnz.gov.si/> in Policije <http://www.policija.si/>. V okviru vladnega spletnega mesta www.vlada.si, kjer so sicer na voljo aktualne informacije o delu vlade smo vzpostavili spletno stran Pomoč beguncem http://www.vlada.si/pomoc_beguncem/, kjer najdete tako aktualne informacije o dogajanju na področju migracij, kakor tudi bolj poglobljene prispevke o vzrokih za nastanek migracij, o ljudeh, ki prihajajo na naše meje itd. Predvsem pa lahko prek elektronskega naslova pomoc.beguncem@gov.si ali kontaktnega obrazca na spletni strani ponudite pomoč – z nudenjem nepremičnine za nastanitev beguncev in migrantov, z materialno pomočjo ali kot prostovoljci.

Na koncu se želim vsem vodstvom občin in občankam ter občanom, ki živijo v najbolj obremenjenih lokalnih skupnostih, iskreno zahvaliti za pomoč, požrtvovalnost in izkazano visoko stopnjo humanosti.

S spoštovanjem,

Boštjan Šefic
DRŽAVNI SEKRETAR